

מכתבים למערכת

העתק מכתב זה נשלח למערכת לשם פרסום בחוברת "משק הבקר".

לכבוד מר לירון תמיר
המועצה לענף החלב בישראל – ייצור ושיווק

הנדון: מדיניות התשלום עבור חלב בקר לשנת 2000.

לירון שלום!

קדאתי בעיון את החוזר שלך מתאריך 18.7 בנושא מדיניות התשלום עבור חלב בקר, וברצוני להעיר כמה הערות בנדון:

1. **הרכב צוות הליווי.** לצערי לא למדתם לשתף לפחות רפתן אחד מהמגזר המשפחתי ואחד מהמגזר הקיבוצי. נכון שבדרך כלל הרפתן הוא לא כלכלן, אבל יתכן שתקבלו גם הבטים מהשטח ממש, (דבר שלא נעשה בנושא הרפורמה וראה לאן הגענו).
 2. אני מתרשם שאתם יודעים היטב את עלות המחלבות ועלויות הייבוש. אבל נראה לי שעוד **לא נעשה חשבון אמיתי** של עלות ייצור החלב בקיץ. מאז שהוחל לטפל בנושא בעצם העבירו חלק מעלות הייבוש לרפתן בעזרת "הפיתוי" ליצור חלב בקיץ. קשה לי לנקוב במספר המדוייק, אבל אני מניח שלא אשגה בגדול אם אומר שהכנסה ברוטו לפרה בהמלטת דצמבר גדולה בכ- 25% – 20% מפרה בהמלטת מאי/יוני.
 3. עם כל השיפורים (מבנים, צינור וכו'), הפרה **לא תצליח להגיע ליעילות חורף**, הן מבחינת ייצור ובודאי מבחינת התעברות, אלה אם נכניס את הרפת הישראלית למבנים מבוקרי מזג-אוויר.
 4. גם בדוגמה שנתת למחיר דיפרנציאלי, ההפרש בין השיא לשפל הוא לדעתי גדול מדי, דבר שיגרום בשנתיים הראשונות לפעולות "לא מקצועיות" ברפת; סביר להניח, שבשנה השלישית והרביעית תקבל **חוסר חלב בחורף**, ויבוא אבקת חלב בקיץ ובסך הכל ירידה בייצור השנתי. נראה שלפעמים אתם קצת שוכחים שיש גבול עד כמה ניתן לעשות מהפרה מכונה תעשייתית ולכוון אותה. אסור לנו לשכוח שבסך הכל, ככל שתנובות החלב ממשיכות לעלות אנחנו עדים לירידה באחוזי ההתעברות. דחיית הזרעות לפרות מעבר ל-150 יום בתחלובה גורמת (לפחות במגזר המושבי עם שתי חליבות) להשמנה ולירידה חדה באחוז ההתעברות, ותופעה דומה ישנה גם בעגלות. משקים יזריעו או עגלות צעירות מדי (13–12 חודש) או מבוגרות מדי (17–16 חודש) **ורק כשליש יזרעו בזמן**. אני לא צריך לפרט את ההשלכות של התופעה הזאת.
 5. הייתי רוצה לראות בצוות גם נציג של מחלבה, אני מאמין שגם לו יש מה לתרום. אז תוכל לגלגל מהלך שיהיה מקובל על כל המערכת, מהיצרן ועד המשווק.
- אלה היו הערות כלליות לנושא ללא ירידה לפרטים נוספים ומעמיקים בשלבה.

בברכה
אלון קמה

אין נביא(ים) בעיר(ם)

אכן, מחקרנו זה נעשה על 6 חליבות ביממה, אך עקרונות ההשפעה של הגדלת מספר החליבות ביממה תקפים בכל מצב של הגדלת תדירותן, וכדי לתקוף את הצד הכמותי של הבעיה יש ללמוד את כל שפורסם, ובמיוחד את כל אשר נחקר לאחרונה בפרות ישראליות, ופורסם בהרחבה במספר רב של מקומות. יתכן שחיפוש ולימוד כאלה היו חוסכים לחוקרים תמיהות והיסוסים, ויתכן שאף עבודה מיותרת. לדוגמה: החוקרים שואלים, כיצד עשויה הגדלת מספר החליבות להשפיע על הפוריות? בניסוי כפר מנחם של מחקרנו נמצא, כי למרות הגברת צריכת המזון שבאה בעקבות עליה בתנובת החלב בפרות שנחלבו 6 פעמים ביממה לעומת 3, נמדדה ירידה נכבדה בביצועי פוריות, ומשום-מה נעלמה מהחוקרים עובדה זאת.

אכן, יש לחקור עד כמה תרד הפוריות במעבר משלוש לארבע חליבות ביממה, אך ידוע כי גם בשלוש חליבות הפוריות הולכת ויורדת במשך השנים, במיוחד בהקשר עם הגדלת התנובה. דברים דומים ניתן לאמור גם על פרמטרים אחרים.

על מצב כגון דא אמרו חז"ל שני מאמרים חשובים:

א. אין נביא בעירו.

ב. כל האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם.

ודי לחכימא ברמיזה.

כדי להקל על החוקרים והמתעניינים במידע נוסף בנושא, מובאת כאן רשימת הפרסומים שגעשו בעקבות מחקרנו הנ"ל.

בברכת שנה טובה

אהרוני י., ברוקנטל, י., מלץ א., סילניקוב ג., פולמן י., רובינזון ב. ויתגרי ח.

הנה רשימת מחקרנו שפורסמו בארץ ובחו"ל.

בחוברת "חקר ומעש" שהתפרסמה במאי 1999 פורסם בין שאר המאמרים המעניינים מאמר בנושא "מעבר משלוש לארבע חליבות ביממה כאמצעי להגברת ייצור החלב בקיץ" שמחבריו הם י. פלמנבאום, ע. שושני ול. ירון.

לנושא של הגברת מספר החליבות ביממה חשיבות מרובה, והוא נחקר ברחבי העולם החל משנות השלושים של מאה זאת. הנושא נחשב כה חשוב שהוא זכה להחקר בארץ, החל מתחילת עשור זה ובמשך יותר מחמש שנים, באופן מקיף בשלושה משקים, ע"י צוות אחד של 12 חוקרים. תוצאותיו של המחקר המתמשך הנ"ל פורסמו בכל הכנסים של מעלי גידה בארץ, זכו למחמאות מרובות בעקבות פרסומם בארבעה כנסים בינלאומיים ובשני מאמרים בספרות בינלאומית מבוקרת (REVIEWED).

ברצוננו להדגיש, כי אנו בהחלט רואים צורך לחזור על ניסויים מסוג זה מספר פעמים, במצבים שונים ובממשקים שונים, כי בנוסף להיות הנושא מעניין מהמבט הפיזיולוגי והמטבולי, עשויות להיות לו השלכות ישומיות מעשיות ויש לכסות את הנושא מכל זווית אפשרית, ולודא כי מגמת התוצאות חוזרת על עצמה.

אכן, מחברי המאמר ב"חקר ומעש" נברו וכיסו כמות נכבדה של פרסומים, ערכו השוואות והציגו מובאות אף החל משנות השלושים. אך לתמיהתנו הרבה, משום-מה נעלמו מהם כל פרסומי התוצאות של סדרת הניסויים הישראלית, סדרה שכיסתה נושאים כגון (1) הגברת תנובה בתחילה ואמצע התחלובה; (2) משך תקופת הגברת התנובה אף לאחר הפסקת ריבוי החליבות ביממה; (3) השפעה של משך הזמן של הגברת מספר החליבות (3 או 6 שבועות לאחר המלטה) על המוכר בסעיף 2; (4) ההשפעה על פוריות ו-5) על עיכול המזון וכד'.

- Ipema, A.H., Lippus, A.C., Mertz, J.H.M. and Rossing, W. Editors. Pudoc Scientific Publishers, Wageningen, Netherkands.
7. Bar-Peled, U., Lehrer, A.R., Maltz, E., Bruckental, I., Folman, Y., Kali, J., Gacitua, H., Robinzon, B., Voet, H. and Tagari, H. (1994). Milk yield, food intake and body weight changes of high yielding dairy cows relative to frequency and method of udder emptying. 45th Annual Meeting of the EAAP, 5-8 September, Edinburgh, UK.
 8. Bar-Peled, U., Robinzon, B., Tagari, H., Maltz, E., Folman, Y., Bruckental, I., Voet, H., Gacitua, H. and Lehrer, A.R. (1995). Frequent milking effects milk production of high-yielding dairy cows. Book of Abstracts of the 46th Annual Meeting of the EAAP. pp. 83. Prague, Czech Republic, 4-7 September. Wageningen Pers, Wageningen.
 9. א. בר פלד, א. מלך, ח. תגרי, י. פולמן, י. ברוקנסל, י. קלי, ב. רובינסון, ח. גסיטוע, א. לביא, ר. לרר (1992). רמת ייצור החלב ותיפקודי רבייה והזנה של פרות חלב במשטרים שונים של ריקון עשין תדיר ע"י חליבה מיכנית וניקה. כנס למדעי מעלי גירה, מעלה החמישה. עמ' 47-45.
 10. א. בר פלד, כ. גייס, א. מלך, ח. תגרי, י. פולמן, י. ברוקנסל, י. קלי, ב. רובינסון, ח. גסיטוע, א. לביא, ר. לרר (1993). ריכוז מטבוליסים הורמונים הקשורים לייצור חלב, בפלסמה של פרות חלב גבוהות תנובה חלב במשטרים שונים של ריקון עשין תדיר ע"י חליבה מיכנית וניקה. כנס למדעי מעלי גירה, מעלה החמישה. עמ' 31-33.
 11. א. בר פלד, א. מלך, ח. תגרי, ח. פוט, י. פולמן, י. ברוקנסל, י. קלי, ב. רובינסון, ד. רוניקוב, ח. גסיטוע, י. מדביר, ר. לרר (1995). רמת ייצור החלב וביצועי רבייה והזנה של פרות הנחלכות שלוש ושש פעמים ביממה. כנס למדעי מעלי גירה, ויכרון יעקב, עמ' 32-33.
 12. א. בר פלד, א. מלך, ח. תגרי, ח. פוט, י. פולמן, י. ברוקנסל, י. קלי, ב. רובינסון, ח. גסיטוע, ר. לרר (1996). השפעת תדירות ריקון העשין על תנובת החלב, הרכבו, צריכת ותצילות המזון בפרות חלב. כנס למדעי מעלי גירה, ויכרון יעקב, עמ' 26-27.
 13. א. בר פלד, א. מלך, ח. תגרי, ח. פוט, י. פולמן, י. ברוקנסל, י. קלי, ב. רובינסון, ח. גסיטוע, ר. לרר (1996). ביצועי רבייה בהקשר למצב האנרגטי של פרות חלב גבוהות תנובה, במשטרים של שש חליבות ביממה. כנס למדעי מעלי גירה, ויכרון יעקב, עמ' 108.
 1. Bar Peled, U., Maltz, E., Bruckental, I., Folman, Y., Kali, Y., Gesitua, H., Lehrer, A.R., Knight, C.H., Robinzon, B., Voet, H. and Tagari, H. (1995). Relationship between frequent milking or suckling in early lactation and milk production of high producing dairy cows. Journal of Dairy Science, 78:2726-2736.
 2. Bar Peled, U., Maltz, E., Tagari, H., Lehrer, A.R., Robinzon, B., Voet, H., Folman, Y., Bruckental, I., Gesitua, H., and Silanikov, N. (1997). Effect of frequent machine milking and suckling in early lactation on plasma ion homeostasis in high-yielding dairy cows. Journal of Agricultural Science, Cambridge, 129:237-242.
 3. Bar Peled, U., Maltz, E., Robinzon, B., Tagari, H., Folman, Y., Bruckental, I., Voet, H., Gesitua, H., and Lehrer, A.R., (1997). Increased weight gain and effects on production parameters of Holstein heifer calves from birth to six week of age. Journal of Dairy Science, 80:2523-2528.
 4. Bar Peled, U., Aharoni, Y., Robinzon, B., Bruckental, I., Lehrer, A.R., Maltz, E., Knight, C. H., Kali, Y., Folman, Y., Voet, H., Gesitua, H., and Tagari, H., (1998). The effect of enhanced milk yield of dairy cows by frequent milking or suckling on intake and digestibility of the diet. Journal of Dairy Science, 81:1420-1427.
 5. Bar-Peled, U., Maltz, E., Tagari, H., Bruckental, I., Robinzon, B., Kali, J., Gacitua, H. and Lehrer, A.R. (1992). Milk production of high yielding dairy cows, under different frequencies of udder emptying by machine milking and suckling, and some associated nutritional and reproductive variables. pp. 116. 43rd Annual Meeting of the EAAP, Madrid, 13-17 September.
 6. Bar-Peled, U., Lehrer, A.R., Folman, Y., Bruckental, I., Kali, J., Gacitua, H., Maltz, E., Tagari, H. and Robinzon, B. (1992). Milk production, and some related nutritional and reproductive variables, of dairy cows under two different milking regimes in early lactation. pp. 219-226. Proceedings of the International Symposium on Prospects for Automatic Milking. Wageningen, Netherlands, 23-25 November (EAAP Publ. No. 65,1992).

בחוברת יול/אוגוסט של PLM, בטאון בלתי תלוי של יצרני החלב באזור Bretagne שבצפון-מערב צרפת מצאנו תצלום של פסל עשוי קש, פרי רעיונו ומעשה ידיו של יצרן חלב בלגי. עם שמץ המומד ויותר משמץ גבעולי קש נוצרה פה עבודה מקורית, להנאת העוברים ושבים ובעיקר לילדים שביניהם.

“החקלאית” – לגבורות

פניה למנהל והנהלת “החקלאית”

בסתיו 1919, במושבה יבניאל יסדו שבעה אנשים את הקואופרטיב הראשון בארץ ישראל. האגודה הזאת בשמה הראשון היתה “פדרציה של אגודות לאחראיות המקנה בגליל התחתון”, אשר קיבלה את שמה הסופי “החקלאית” ב־1921. תפקידה היה ביטוח המקנה ועזרה וטרינרית.

המיסדים היו: חיים יפה, חיים צימרמן ושמעון מקלר מיבניאל, פאבריקנט מסג'רה, יצחק בן יעקב מדגניה א' ואהרון רוטבלט מכפר תבור. העזרה הווטרינרית ניתנה על ידי אברהם “אברשה” בן יוסף (בוגר קורס לעוזרים וטרינרים של דר' כספי; מאוחר יותר למד רפואה וטרינרית באלפור, צרפת). ב־1921 “החקלאית” מקבלת לעבודה את הרופא הראשון שלה, דר' ש. פרוינד וזמן קצר אחרי זה עוד שני רופאים, דר' יעקב קריב ואת דר' רוזן.

מאז התפתחה “החקלאית” בצורה מרשימה ובלי הרפואה הקלינית המעולה וגם הרפואה המונעת של “השירותים הווטרינרים” לא היינו מגיעים להשגים של היום. “החקלאית” היא ארגון יחיד במינו בעולם.

הבניין הנאה של היום, הרופאים המצויינים וההנהלה הנמרצת לא היו יושבים היכן שהם יושבים היום אילולא שבעת המופלאים מלפני 80 שנה.

אם תשמרו על האימרה: “מי שאינו מכבד את העבר, אין לו עתיד”, וגם על תפילה/נבואה: “עוד ינובון בשיבה, דשנים ורעננים תהיו”, אל תספרו פרוטות בכיס. תכבדו גבורות של “הסבתא” הנפלאה הזאת.

שלמה דורי

חדשות מן העבר

מפי מקור בכיר בארכיון ומוזיאון הרפת נודע לנו על הכנת כתבה מקיפה בנושא שעד כה זכה רק לאזכור מזערי. נושא הכתבה משתרע על תקופה של עשרות רבות של שנים וחלק מפרטיו עדיין נמצאים בשלבי חקירה אחרונים, אפשר לומר בהקף בין־יבשתי. כמו כן, יש לודא ולקבוע הסייגים הראויים לגבי פרסום או אי־חשיפה של פרטים ושמות, לבל יפגעו בשמם של מעורבים מקריים.

ביחד עם המקור דלעיל, המערכת שוקדת על הצגה מאוזנת ומלאה ככל הניתן של סיפור מדהים בכל קנה מידה. בשלב זה אנו מתנצלים על דחיית פרסום הסיפור מטעמים של אחריות מערכתית לנושא.

מערכת “משק הבקר והחלב”